

здатності дочок бугаїв канадського напрямку селекції. Аналогічна картина спостерігалася і за безприв'язного утримання.

В цілому в дослідному господарстві "Українка Слобідська" порушення відтворної здатності корів принесло 7 млн. грн. збитків, а в дослідному господарстві "Кутузівка" – 3,7 млн. грн. Такі дані свідчать про те, що за прив'язного утримання був значно довший сервіс-період (на 20 днів), довший період тільності (на 2 дні), ніж за безприв'язного, що відобразилося на кількості ялових корів.

Те, що від нащадків бугаїв німецького напрямку селекції, в обох господарствах були отримані найменші збитки, доводить, що їхня відтворна здатність краща за аналогічний показник дочок канадських бугаїв.

УДК 636.32/38.082

С.Ю.БАБОШКО

ВІКОВА ПОВТОРЮВАНІСТЬ ОЗНАК ПРОДУКТИВНОСТІ ОВЕЦЬ ПОРОДИ ПРЕКОС

Інститут тваринництва УААН

Поряд із спадковістю на розвиток ознак якості вовни великий вплив мають умови середовища. Повторюваність вказує на те, як впливають умови середовища на продуктивні ознаки, мінливість яких характеризується більш або менш високою генетичною обумовленістю. Крім того, коефіцієнт повторюваності вказує на те, якою мірою рівень продуктивності зберігається на протязі кількох років, тобто характеризує продуктивне довголіття та задає можливість прогнозувати продуктивні якості у ранньому віці.

Для з'ясування цих питань в ДПЗ «Іллічівка» Харківської області вивчалася вікова повторюваність ознак продуктивності ярок породи прекос на протязі 2-х суміжних років ($n=263$). Враховувалися такі показники: жива маса, настриг немитої вовни, довжина, товщина, вирівняність та характер звивистості вовни (останній визначали в балах залежно від розповсюдження звивистості по довжині штапелю: відмінно, добре та задовільно).

Одержані високі показники повторюваності за довжиною волокна ($r=0,539$, $t_d=10,25$), вирівняністю вовни по руну ($r=0,407$, $t_d=7,13$), характером звивистості ($r=0,404$, $t_d=7,06$) і живою масою ($r=0,467$, $t_d=8,57$). Значно менше повторюваність густоти ($r=0,279$, $t_d=4,69$), товщини ($r=0,272$, $t_d=4,52$) та настригу вовни ($r=0,08$, $t_d=1,3$).

З наведених даних можна передбачити, що довжина, вирівняність, звивистість вовни та жива маса овець меншою мірою обумовлені впливом середовища, ніж густина, товщина і настриг вовни. Тому ці ознаки можливо використовувати для ефективного добору ярок за живою масою і довжиною вовни у віці 1 року, а за настригом вовни у віці 2-х років.

Визначені позитивні кореляції між настригом вовни та густиною, довжиною і живою масою ярок: $r=0,202$, $t_d=3,31$; $r=0,148$, $t_d=2,40$; $r=0,302$, $t_d=5,13$ відповідно.

Слід відзначити негативний взаємозв'язок між характером звивистості

та товщиною вовни ($r = -0,248$, $t_d = 4,1$), а також характером звивистості і довжини волокна ($r = -0,099$, $t_d = 1,6$).

Таким чином, встановлена висока вікова повторюваність живої маси, довжини, вирівняності вовни та характеру звивистості, яка дає можливість прогнозувати продуктивність овець. Виявлена наявність позитивних зв'язків між ознаками, що забезпечує збільшення ефективності селекції.

УДК 637.115

В.І.БАРАБАШ

ЕТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ КОРІВ МАШИННОМУ ДОЇННЮ

Інститут тваринництва центральних районів УААН

Спроможність великої рогатої худоби до навчання має велике значення для технологічної системи: "людина – тварина – машина". Так, інструментальне і опосередковане або взаємне навчання дозволяє тваринам, на основі наслідування, придбати набір різноманітних елементів поведінки, необхідних для виживання і розмноження у складних умовах сучасних технологій виробництва молока.

Навчання машинному доїнню це дуже важкий процес вироблення складних форм інструментально-технологічної поведінки у корів, від якого залежить успіх їх подальшого використання. Для того, щоб отримати ласий корм під час машинного доїння, корові треба навчитися складним формам поведінки не тільки в стаді, а і в своїй технологічній групі, дотримуючись при цьому індивідуальної дистанції, яка залежить від її ієрархічного рангу, за оптимальної взаємодії зі стадом, доїльною установкою, дояркою та обслуговуючим персоналом.

Особливо ускладнюється цей процес, якщо він проводиться з тваринами вперше, або після їх переведення із зимового індивідуального доїння в приміщеннях на безприв'язне групове утримання та доїння на доїльних майданчиках літнього табору. Як правило, таке навчання, пов'язане з надзвичайними навантаженнями на нервову систему корів, призводило до дуже великих втрат молока, обумовлених зоопсихологічним стресом. Тому навчання корів новому способу доїння краще здійснювати поступово, без різкого переведення в нові умови.

Перед навчанням новому способу машинного доїння, корів треба подоїти на старому місці, а потім уже знайомити їх з новими умовами утримання і доїння. Для цього треба в нових умовах на протязі 3-5 днів перепускати корів через доїльні майданчики і давати їм ласий корм із годівниць, якими обладнуються доїльні установки. Тварини повинні йти на доїння відповідно природній ієрархічній черзі, порушення, прискорення або гальмування якої призводить до зниження удою. Під час навчання машинному доїнню виключаються окрики та бійки тварин і таке інше, що веде до порушення окситоцинового рефлексу молоковіддачі. Психіка корів і внутрішній настрій рефлексу молоковіддачі невіддільні в цей час від їх поведінки, що зовні виявляється у